

מנחות קח

משה שווערד

1. ספר מנחת חינוך - מצוה תקט - אות ט

[ט] וכל משמר ומשמר מחולק לבתי אבות, ואינו מבואר בר"מ ובהרב המחבר כמה בתי אבות יש, ולכאורה כי שבעה בתי אבות יש, לכל אחד יומו, וכן פירש רש"י במשנה בתענית ט"ו ע"ב בד"ה אנשי בית אב, כתב וז"ל, המשמרה מתחלקת לשבעה בתי אבות כנגד שבעת ימי השבוע בית אב ליום עכ"ל, וכן כתב הרע"ב במשנה שם פ"ב מ"ו ובפ"א דתמיד מ"א דהמשמר מתחלק לשבעה בתי אבות. ודבריהם סותרים גמרא מפורשת במנחות ק"ז ע"ב, דמבואר שם הנהו ששה כנגד מי, כנגד ששה בתי אבות הכהנים וכו', פירש רש"י כנגד ששה ימי השבוע זה עובד יומו וזה עובד יומו ובשבת כולם שוים, מבואר להדיא דלא היה רק ששה בתי אבות, וצ"ע. והמשמרות מתחלפין משבת לשבת כמבואר בש"ס סוכה נ"ו ע"א ובר"מ כאן ה"ג. ודברי הרמב"ן שהביא הרב המחבר הם בספר המצוות לרבינו:

2. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן ר

... והקשה לשאל דברי רש"י וריטב"א במס' תענית ט"ו ע"ב אנשי בית אב המשמרה מתחלקת לז' בתי אבות עכ"ל, וקשה מלבד (רש"י) [רש"י] סתר עצמו במ"ש סוף פרק נושאים על האנוסה [יבמות ק"א ע"א] דכל משמר מתחלק לששה בתי אבות, ואף גם נראים דבריהם מתנגדים דברי ש"ס מנחות ק"ז ע"ב ששה לנדבה נגד מי אמר חזקי' נגד בתי אבות יע"ש, עכת"ד: ולחומר הענין י"ל דודאי מסברא היו ז' בתי אבות, דלמה יגרע יום השבת שלא לייחד לו בית אב, ומ"ש רש"י מנחות ק"ז בשבת עבדו כולן בשוה הוא תימה, אם בחול שעבודה מרובה סגי בבית אב א', בשבת שאין עבודה אלא ד' כבשים יצטרכו לעבוד בשוה. אמנם התם קאמר חזקי' דהיה ששה שופרות משום שיהי' שלום זה עם זה וכל אחד יקריב הנדבה שבשופר שביומו, וא"כ (וביום) [ביום] השבת היו כל בתי אבות [שוין] דהא בשבת שאין מקדישים שופר למה, והלא לא יפול בו נדבה ולא יקריבו בשבת, וממילא ע"כ ביום השבת היו כל בתי אבות [שוין] דלא ליתי לאנצוי דאותן בתי אבות שבימי החול נטלו שלהם וזה שביום השבת יצא נקי בעורות ד' כבשים ויגיע פחות משוה פרוטה לכל אחד, אע"כ לחזקי' דחייש לדרכי שלום צ"ל בשבת היו כולם שוים וליכא אלא ששה בתי אבות. אבל למאי דמסיק כולם כחזקיה לא אמרו דלאנצוי לא חיישינן והשופרות לא היו משום מספר בתי אבות, א"כ שפיר י"ל ז' בתי אבות הוו:

3. רש"י מנחות דף קז/ב

כנגד פר ועגל ואיל כבש וגדי ושעיר - שהמתנדב פר לעולה מביא ונותן לשופר ששמו פר במנה אחד כדאמר יביא במנה דפר (נקבה) במנה והמתנדב עגל מביא חמשה סלעים ונותן לשופר ששמו עגל וכן כולם והכהנים לוקחין ממעות שופר ששמו פר ויקריבו מאותו שופר פרים עד שיכלו כל המעות:

4. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן יט

יג) והמותרות דנופלים לנדבת ציבור היו נותנין בשופרות וי"ג שופרות היו במקדש וששה מהם היו לנדבת ציבור כדאמרינן בשקלים (פ"ו משנה ה') ובפ' בתרא דמנחות (ק"ז ע"ב) איפליגו כנגד מי היו הו' שופרות ואיכא מ"ד התם שהיו כנגד מותר חטאת מותר אשם כו' ואיכא מ"ד שהיו כנגד הפרים והאילים והכבשים כו' והנה בהש"ס לא מצינו שיהא קרב נדבת ציבור לבד מן המותרות אך ראיתי לרבינו יונה ברכות פ"ג (כ"א.) ז"ל וליכא לדחות ולומר דין המותר דוקא [היינו מותר התרומה דלקיץ המזבח] היו מביאין נדבה דמסתמא אם לא היה שם מותר היו עושין נדבה כדי שלא יהא מזבח בטל עכ"ל ונראה מזה דס"ל דיכולים לנדב מעות שיהיו לקיץ המזבח והנה בתוספתא (פ"ג ה"ו) דשקלים מבואר להדיא כרבינו יונה דאמרינן שם האומר מנה זו לנדבה סלע זו לנדבה מביא ונותן לשופר של נדבה כהנים מקבלין אותן ולוקחים בהם עולות הבשר לה' ועורות לכהנים עכ"ל ומוכח להדיא דמתנדבין לקיץ המזבח:

ובמנחות (ק"ז ע"ב) על הא דאמר זעירי דהשופרות היו כנגד פר ועגל כו' ורבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא כתב רש"י ז"ל כנגד פר ועגל שהמתנדב פר לעולה מביא ונותן לשופר ששמו פר במנה אחד כו' עכ"ל ונראה ג"כ דלא מיירי הכא בסתם נדבות דא"כ היה טעון סמיכה ואיך נותן לשופר דהא התם מתערבין כל הקרבנות [וכדאמרינן ביומא (נ"ה.)] דלא היה שופר לקיני חובה מפני התערובת] אלא מיירי התם במתנדב פר לנדבת ציבור ואף בכה"ג שייך קטן והביא גדול לא יצא ומוכח דיחידים היו מתנדבים לקיץ וכמ"ש רבינו יונה:

5. רש"י מנחות דף קח/א

ומותר דמנחת חוטא - הואיל ואיקרי חטאת אזיל מותרה לנדבת צבור דהכי אמרינן במסכת תמורה (דף כג) זה מדרש דרש יהודיע הכהן כל הבא ממותר חטאת וממותר אשם ילקח בהם עולות הבשר לשם ועורות לכהנים אבל מותר מעות שאר מנחות לא אזלי לנדבת צבור אלא הוא יוסיף משלו ומביא מנחה אחרת:

6. רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ה הלכה ח

המפריש מעות למנחת חוטא והביא מהם מנחתו, או שהפריש מנחת חוטא והותרה, המותר יביא מנחת נדבה, אבל מותר עשירית האיפה של כהן גדול שהיא החביתין ירקב, וכן מותר לחמי תודה ומותר לחמו של נזיר ירקבו, ומותר דמי נסכיו יפלו לנדבה, כבר ביארנו בשקלים שמותר השקלים חולין.

7. אור שמח הלכות פסולי המוקדשין פרק ה

[ח] המפריש כו' למנחת חוטא כו' יביא מנחת נדבה: רש"י (מנחות ק"ח ע"א ד"ה ומותר) פירש דאזלא לשופר לקנות עולות ציבור לנדבה, וכמדרשו של יהודע בחטאת (זבחים קג, א), ורבינו פירש דלא נפקא מכללא דמותר מנחה למנחה, וכמו דמדקדק בתוספתא דשקלים (פ"א ה"ח) מותר יין ליינ ומותר דמי שמן לשמן כו', אלמא דקפדינן דמותר יהא לדבר המופרש למתחלה, לכן גם מותר מנחת חוטא אזלא למנחת נדבה, ואם כי נדבה בשל צבור ליכא אזלא לנדבת יחיד, ויליף מקרא דמקריא חטאת, דכמו חטאת אינו טעון נסכים, ואזיל לעולת נדבה דטעון נסכים, כן מנחת חוטא ומנחת קנאות דאינו טעון שמן ולבונה אזלי למנחת נדבה דטעון שמן ולבונה, ואע"ג דשמואל מוקי הך ששה לנדבה על מותרות (מנחות שם), וחשיב מותר מנחת חוטא, אין ראיה, דרבינו מפרש בשקלים (ה' שקלים פ"ב ה"ב) דהיי"ג למקדש דמים לעולת נדבה, דאינו משל צבור, ואולי במפריש להציבור להתנדב לעולת צבור, וכן משמע (מנחות ב"ד ק"ד ע"א) הנך לנדבת צבור אזלי, ומותר עשירית האיפה כיון דאינה קרוי חטאת ומעות חביתין בנדבה ליכא, וחטאת לא מקריא, א"כ ליכא להביא מנחת נדבה, אע"ג דמתנדב אדם מנחת נסכים (זבחים פ"ז ע"א), וזה עשרון בלול בג' לוגין, רק אינה נאפת כמנחת חביתין, וכן אינה באה לבונה לכן תרקב, ודוק, וכל הנך שפירש רבינו הוא בלא מת, דבהפריש ומת פסק בשקלים (ה' שקלים פ"ג ה"ב) דג"כ לנדבה אזלי, ויעוין ירושלמי שם (שקלים פ"ב ה"ד) דהוה"ד במותר נסכיו של נזיר דקדשי קדשים הוי, ודייק רבינו המפריש מעות למנחת חוטא, זה על שופר שאמרו למנחת חוטא כדאמר שמואל, או שהפריש מנחת חוטא והותרה כו', זה על שאמרו במותר ירקב, וזה במפריש סולת, ומנחת קנאות יפדה ויקריב מנחת נדבה, דשעורים ליכא בנדבה, ופשוט:

8. שפת אמת על מנחות דף קח/א

שם בגמ' ושמואל א' כו'. ע"י ברמב"ם (פ"ב מה' שקלים) שפוסק כר' אושעיא רק במקום מותר מנחת חוטא כ' הוא המתנדב מעות לעולת בהמה ע"ש. וצ"ע מנ"ל הא. ובכ"מ נראה דאישתמיט לי' סוגיא דהכא רק שבתוספתא (פ"ג דשקלים) מצא כשיטת הרמב"ם ע"ש. [וכן תמה עליו בתו"ט (פ"ו דשקלים). וע"ש ובלח"מ פ"ה מפסוה"מ] מיהו בעשירית האיפה דהיא מנחת חוטא כ' הרמב"ם (בפ"ה מפסולי המוקדשין) דהמותר יביא מנחת נדבה. נראה שהבין הרמב"ם בהייתא דמותר נדבה הפי' נדבת יחיד. ומשמעתין לא משמע הכי וצ"ע. וע"י מ"ש לקמן בתוס' ד"ה ושמואל:

9. ספר איזהו מקומן

ומשמעות לשונו דאולה לנדבת יחיד, וצ"ע
הלא אי ילפינן מחטאת צריכה לילך לקיץ
המזבח כחטאת.
וראה בחי' מרן ר"ז הלוי שם (עמ' 88)
שהרחיב בביאור שיטת הרמב"ם, בס"ל
דשאר אמוראי פליגי על שמואל ור"א וסברי
דלא אזלה לקיץ המזבח (וכמש"כ תוס' ד"ה
ושמואל), ולכן פסק הרמב"ם דיביאנה
למנחת יחיד. אך מ"מ צ"ע דא"כ צריכה
להירקב דומיא דמותר לחמי תודה או
עשירית האיפה דכהן גדול [לחר מ"ד] דהרי
חטאת קרייה רחמנא, וע"י בחי' מרן ר"ז
הלוי הנ"ל מה שביאר בזה עפ"י יסודו דיש
ב' דינים דילפינן כמותרות [והבאנו דבריו
בגמ' לעיל ד. ד"ה מה חטאת], וראה עוד
בחי' הגרי"ז לעיל ד.

10. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן יט

ב) ומותר לחמי תודה אמרינן במנחות (ק"ח ע"א) דירקב וכתב רש"י ז"ל משום דלא חטאת אקרו ונדבת יחיד לא קרבי דבפ"ע אי אפשר להקריבו שלא מצינו לחם קרב בפ"ע ועם תודה אחרת אי אפשר להקריבו שהרי אין תודה קריבה בלא לחמה והכי מפרש שם בשקלים פ"ב עכ"ל היינו דאמרינן בירושלמי ה"ד גבי מותר לחמו של נזיר דירקב אמר ר"י ויאות להקריבו בפ"ע אי אתה יכול להקריב שאין לך לחם קרב בפ"ע להקריבו עם נזירות אחרת אין אתה יכול שאי"ל נזירות בלא לחם לפום כן אצטריך למימר מותר לחמו של נזיר ירקב כו':

...ונראה הטעם דמותר לחמי תודה ומותר חביתין וכן מותר לחמו של נזיר ירקב ואין להם פדיון אע"ג דקדושת דמים הם ונראה דאין זו הלכה במותרות דאי"ל פדיון רק הטעם משום דאם יפדו הפדיון ג"כ יהיה כמותן ואי אפשר להקריב הפדיון לשום דבר כמו שהן עצמן אין ראויין להקרבה וא"כ אם יפדו אין להקדש מהפדיון כלום וא"כ כיון דאינהו גופייהו לא חזו להקרבה ואם יפדו ג"כ אין להקדש מהפדיון כלום הו"ל כקדשים שמתו דיצאו מידי מעילה דלא הוו תו מקדשי ה' דלא לגופן חזו ולא לדמיהן ומש"ה אין להם פדיון אף להפקיע איסורן שיהיו מותרין בהנאה כיון דהוו קדשים שמתו ופקעה

קדושתן ולא שייך בהו תו פדיון ונראה דהיינו טעמא נמי דחטאות המתות אין להם פדיון משום דאם יפדו הפדיון כמותן והולך לים המלח א"כ אין להקדש מהפדיון כלום ומש"ה חטאות המתות חשיבי כקדשים שמתו דיצאו מידי מעילה כדאמרינן במעילה ר"פ ולד חטאות (ט"ו). דלא חזו לגבוה לא הן ולא דמיהן ומש"ה לא מהני בהם פדיון אף להפקיע איסורן דלא שייך פדיון בדבר שנפקע קדושתו דלא אלימי למתפס פדיונן:

11. שפת אמת על מנחות דף קח/א

שם פירשתי וא"י כו' הגדול שבהם הקדש. ואין מובן הטעם כיון דגם בינוני הוי עין טובה לענין מקדיש סתם ולמה בפירש נתלה שבוודאי הגדול הקדש. ומתוך ההכרח עלה בדעתי לפרש דבבא זו פירשתי קאי ארישא דלא היל' רק שנים. וקמ"ל דכמו בסתם הגדול הקדש. ה"ה בפירשתי וא"י נמי הגדול הקדש. אכן הרמב"ם כ' בהדיא דנותן הגדול בלבד ומשמע אפי' ביש ג'. וכן משמעות המשנה וצ"ע הטעם. וקצת יש ליישב אי נימא דעיקר הטעם ברישא הואיל ואמר אחד. דהא שור בשוורי מסיק הגמ' דהגדול הקדש. א"כ י"ל דלשון אחד ריעותא הוי. דמשמע קצת דבידו לברור איזה הוא ולכן גם בינוני בכלל. מיהו בב' ע"כ הגרוע אינו מקדיש. רק בבינוני אמרינן כן מטעם תיבת אחד. ולהכי בפירשתי וא"י מה כיון דליכא ריעותא מלשון אחד אמרינן דבעין יפה ממש הקדיש וצ"ע:

12. ספר איזהו מקומן

האומר אחד מכבשי הקדש וכו' הגדול
שבחן הקדש - בגמ' מפרש לפי
שהמקדיש בעין יפה מקדיש, וצ"ע אמאי
קתני במתני' לעיל קו. דהרי עלי עולה יביא
כבש, ופירש"י הפחות שבעולות, [ופירוש
הרמב"ם כזה - יעוי' בדכרינו שם]. [וצריך
לחלק דבאותו מין שנדר מאלו הנמצאים
בעדרו תלינן שמקדיש בעין יפה ויש עליו
להביא מן המוכחר, אבל אם לא פירש כלל
איזה נדר, אזי אינו מחוייב להביא מין הגדול
יותר. ועי' בזה בנתיבות הקודש כאן, ולעיל
סוף דף קז.

בעוהשי"ת

סימן טוב ומזל טוב

בלב מלא שמחה ובשבח והודיה להשי"ת
מתכבדים אנו בזה להזמין את כבודכם להשתתף בסעודת הודאה
לרגל סיום מסכת מנחות ומחזור של לימוד ש"ס בבלי
עם חברת לומדי הדף היומי
של בית מדרש דקיו גרדנס הילס

שתתקיים בע"ה בליל יום שני
כ"ה סיון תשע"א
באולם דקהל נחלת יצחק

גילה ומשה שווערד

WITH PROFOUND GRATITUDE AND HUMILITY,

WE CORDIALLY INVITE YOU

**TO SHARE IN A SIYUM OF MESECHES
MENACHOS**

**AND A CELEBRATION OF THE COMPLETION OF A
CYCLE OF SHAS BAVLI**

**WITH THE CHEVRAS DAF HAYOMI OF THE BAIS
MEDRASH OF KEW GARDENS HILLS.**

**MONDAY NIGHT, JUNE 27
AT CONGREGATION NACHLAS YITZCHOK**

GILA AND MOISHE SCHWERD

Mincha:

7:15 P.M.

Menachos Daf 110:

7:30 P.M.

Seudas Hoddah and Siyum:

8:00 P.M.

Please RSVP by Tuesday June 21st
moishe.schwerd@gmail.com or (voicemail) 212-455-2543